

Záznam z jednání s ČIŽP

Jednání se uskutečnilo dne: 19. 4. 2021

Přítomni:

Za KVOP: Poláčková, Půček, Večeřová

Za ČIŽP:

Ing. Tomáš Augustin, ředitel OI Brno

Ing. Lukáš Kůs, ředitel Odboru technické ochrany a integrované prevence ČIŽP

Ing. Jana Pokludová, vedoucí Oddělení ochrany vod OI Brno

Ing. Mgr. et Mgr. Hana Cejpek Musilová, právnička OI Brno

Záznam z jednání

Postup ČIŽP při havárii (obecně)

ČIŽP má tzv. služební pohotovost (vždy je jeden zaměstnanec na telefonu). Poté, co je Inspekci havárie ohlášená, záleží na tom, zda si vodoprávní úřad (VÚ), nebo Hasičský záchranný sbor (HZS) vyžádají součinnost Inspekce (stačí si ji vyžádat telefonicky). V případě běžné havárie (př. převrátí se cisterna na dálnici) většinou Inspekce není přizvána na místo. Záleží na okolnostech případu, liší se to i kraj od kraje (někdo to zvládne prošetřit sám, někdo chce pomoc Inspekce). Je-li vyžádána součinnost Inspekce (v cca 1/3 případů), Inspekce vyjíždí na místo.

Role Inspekce tkví v rovině spolupráce a v následné kontrolní činnosti (v podnicích). Primárně je to VÚ, který řeší příčinu havárie a její odstranění, Inspekce mu v tom pomáhá. Role VÚ je nezastupitelná – zná místní poměry, má přehled o výpustech, vydaných povoleních.

HZS – je na místě téměř okamžitě, může bezprostředně odstraňovat následky (to Inspekce nemůže).

V první chvíli je nejdůležitější zamezit šíření havárie, nikoli hledání viníka (to by se havárie mezi tím mohla významně rozšířit a způsobit ještě větší škody).

Odběry vzorků

Některé vodoprávní úřady mají smlouvy s laboratořemi, které jim zajistí odběr a rozbor vzorků, příp. i někoho na odstranění následků havárie. Povodí a HZS mají svoje laboratoře a personální kapacity na odběry a rozbor vzorků. Inspekce nemá svoje laboratoře, rozbor objednává u externích. Inspektoři jsou proškolení na odběr vzorků, mají ve svých autech základní odběrovou soustavu a malou ledničku.

Postup ČIŽP při havárii na Bečvě

Havárie na Bečvě byla zcela nestandardní – neděle, kolem poledne; malý průtok díky suchu; žádné indicie, jaká by mohla být příčina havárie (jen proud vody bez viditelného znečištění, který ničil); časový a vzdálenostní odstup následků (úhyn ryb) a příčiny (únik závadných látek) – na území VM prakticky žádný úhyn ryb nebyl; zasažení území více ORP i více krajů; původce nic neohlásil.

Havárie byla ohlášená na dvou místech, nezávisle na sobě. Ve Zlínském kraji ji ohlásili rybáři na policii, v Olomouckém kraji na HZS Ol. Zřejmě proto VÚ Hranice věděl o havárii dříve, než VÚ Valašské Meziříčí. Zasažovalo více hasičů. HZS Valašské Meziříčí (nebyl úhyn ryb), HZS Olomouckého kraje (byl úhyn ryb).

Bylo výborné, že dotčené VÚ (Valašské Meziříčí, Hranice) držely o víkendu havarijní službu a byly schopné dostavit se rychle na místo a jednat. To není standard. Už v první den byla na místě i kriminální policie, to také není standard.

Na území Olomouckého kraje si vyžádali součinnost Inspekce, proto jeli na místo pracovníci OI Olomouc. Pracovník OI Olomouc také v den havárie odebral vzorky. Na území Zlínského kraje si součinnost Inspekce nevyžádali, Inspekce konzultovala věc s VÚ Valašské Meziříčí po telefonu.

V den havárie vůbec nebylo jasné, odkud kontaminant (a jaký) mohl vytéct. Nebylo zde žádné vodítko, na co se zaměřit (jaká látka, odkud, co analyzovat,...).

Den po havárii provedly dotčené subjekty místní šetření – hledaly výpustě do Bečvy. V dotčeném úseku zaznamenaly cca 25 výpustí a přítoků – na přítocích se to může větvit dál. Nebylo v možnostech Inspekce, aby hned po havárii odebrala vzorky ze všech výpustí - zejména personálně (jeden člověk), ale i technicky (Inspekce nemá vybavení na takový rozsáhlý odběr vzorků) a prakticky (břehy Bečvy jsou zarostlé, je nebezpečné, aby tam chodil jeden člověk). Odběr vyžaduje určitou přípravu; určité množství odebrané vody podle toho, co chci ze vzorku zjistit; odebírat by se mělo u každé výpusti na toku před výpustí, ve výpusti, a na toku za výpustí; označení vzorků.

Povodí Moravy odvedlo skvělou práci. Dělal monitoring, zahustilo síť monitorovacích míst (profilů) a rozšířilo okruh monitorovaných látek. Zaměstnanci Povodí pracovali 24 h denně, aby dodali analýzy co nejrychleji.

Na Bečvě byl spuštěný pilotní projekt – byla zde nainstalovaná jedna stanice, která permanentně monitoruje jakost vody.

Následné kontroly

V prvních dnech po havárii provedla Inspekce bezprostřední šetření u cca 21 subjektů, formou místního šetření. Jednalo se o úkony předcházející kontrole dle kontrolního řádu. Inspekce spolu s VÚ procházela břeh, mapovala výusti a vytipovala subjekty, u nichž zahájí kontrolu dle kontrolního řádu.

Kontrolu dle kontrolního řádu zahájila Inspekce u většího množství společností, některé kontroly ještě probíhají. Od každého provozovatele si Inspekce musí vyžádat řadu dokumentů. Je to mravenčí práce, která logicky nějakou dobu trvá.

Inspekce spolupracuje s policií. Všechna svá zjištění policii předává, takže policie ví vše, co Inspekce provedla. Vlastní zjištění policie však Inspekce nezná, policie jí nesděluje své postupy a závěry.

K připravované novele vodního zákona

Navrhovaný § 40 odst. 3 písm. c) – Inspekce s námi souhlasila, že je diskutabilní, zda lze v době havárie odhadnout, zda se bude jednat o dlouhodobé poškození vodního ekosystému. Pro podřazení havárie pod havárii mimořádného rozsahu však bude stačit, aby byl splněný alespoň jeden parametr z daného odstavce.

K § 40 odst. 4 – je HZS schopný to vyhodnotit? – dle Inspekce je HZS zvyklý volat Inspekci a radit se s ní, takže pokud se nedovolá vodoprávnímu úřadu, na Inspekci (služební pohotovost) se dovolá určitě.

Inspekci jsem sdělila, že z našeho pohledu je stěžejní, že je jasněji upravený přenos informací o ohlášení havárie (§ 41/1, 3), a jasněji je upraveno i to, kdo řídí zneškodňování havárie.

Ing. Kůs nám sdělil, že je rád, že zákon rozlišuje zneškodňování havárie a šetření příčin havárie, byť to jsou spojené nádoby. K tomu, proč je vhodné, aby zneškodňování havárie mimořádného rozsahu řídil HZS, viz výše. Ing. Kůs zdůraznil i další body novely.

Na závěr jsem sdělila, že povinnost mlčenlivosti Inspekce se na šetření ochránce nevztahuje. Ředitel OI Brno nám sdělil, že pokud potřebujeme dodat nějaké podkladové materiály, můžeme se na ně obrátit.

Zapsala: Jitka Večeřová

Kontrola a doplnění: Marie Poláčková